

Pöytäkirja

14.5.2025

VN/12780/2022
VN/12780/2022-MMM-56

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelman 2021–2027 seurantakomitean kokous 14.5.2025, pöytäkirja

Aika 14.5.2025 klo 9.30–12.30.

Paikka Kilta-Sali, Lapinrinne 1, Helsinki

Läsnä **Seurantakomitean jäsenet ja varajäsenet**
Tuula Packalen, maa- ja metsätalousministeriö (pj. asiakohdat 1-6)
Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö (pj. asiakohdat 7-15)
Jermi Tertsunen, Lapin ELY-keskus
Matti Ovaska, WWF Suomi
Marianne Selkäinaho, maa- ja metsätalousministeriö
Pauliina Smolander, KEHA-keskus
Okku Kalliokoski, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Mika Raateoja, Suomen ympäristökeskus
Pietari Vuorensola, sisäministeriö
Janne Sankelo, Suomen Kalankasvattajaliitto ry.
Meri Kallasvuo, Luonnonvarakeskus
Jyri Inha, valtiovarainministeriö
Tarja Nuotio, Varsinais-Suomen liitto
Tommi Lapio, SEY
Jan Ekebom, ympäristöministeriö
Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto

Muut osallistajat

Saana Tarhanen, maa- ja metsätalousministeriö (siht.)
Minna Uusimäki, maa- ja metsätalousministeriö
Antony Starr, maa- ja metsätalousministeriö
Timo Halonen, maa- ja metsätalousministeriö
Kaija Saarni, Luonnonvarakeskus
Juha Karjalainen, maa- ja metsätalousministeriö
Mia Matila, maa- ja metsätalousministeriö
Kristina Zablecke, Euroopan komissio, DG Mare
Paulina Bartoszewska, Euroopan komissio, DG Mare

Tulkit: Vantaan tulkkikeskus oy

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

1. Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 9.30. Todettiin osallistujat ja jäsenmuutokset.

Todettiin osallistujat.

2. Kokouksen laillisuuden toteaminen

Kokouskutsu tulee työjärjestyksen mukaan lähettää viimeistään kolme viikkoa ennen kokousta. Kokouskutsu lähetettiin 22.4. eli kolme viikkoa ennen kokousta. Päätösvaltaisuuteen vaaditaan vähintään puolet jäsenistä eli vähintään 14 henkilöä. Todettiin, että läsnä on 15 jäsentä tai varajäsentä.

Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Kokouksen asialistan hyväksyminen

Kokouskutsun liitteenä lähetettyyn asialistaan ei ollut muutosehdotuksia.

Hyväksyttiin kokouksen asialista.

4. Seurantakomitean edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja toimitettiin kokouskutsun liitteenä.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja liitteen mukaisena.

5. Ohjelman toimeenpanon edistyminen

Jermi Tertsunen Lapin ELY-keskuksesta kertoi Suomen EMKVR-ohjelman edistymisestä ELY-keskusten näkökulmasta. Myönteisiä tukipäätöksiä on tehty 1100. Lukumääräisesti eniten hankkeita on ollut kalastuksen investoinneissa, mutta rahallisesti eniten tukea on myönnetty vesiviljelyn investointeihin.

Pauliina Smolander KEHA-keskuksesta kertoi ohjelman sujumisesta maksatusten näkökulmasta. Maksupäätöksiä on tehty noin 900, tukea on maksettu noin 26 miljoonaa euroa. Maksatushakemusten käsittelyaika on ollut keskimäärin 21 päivää, 90 päivän käsittelyajan ylityksiä ei ole tullut. Otanan perusteella tehtävät paikan päällä suoritettavat hankevarmennukset käynnistyivät vuonna 2024, varmennettavia hankkeita oli noin 100. Lisäksi on tehty pysyvyyssvarmennuksia. Takaisinperintöjä on ollut neljässä hankkeessa.

Euroopan komission edustaja totesi, että Suomen ohjelma on edistynyt hyvin ja maksatuksissa Suomen ohjelma on yksi nopeimmin toteutuneista EU:ssa. Riski rahojen vanhentumiseen (n+3-sääntö) on pieni, mutta se täytyy kuitenkin ottaa huomioon. Komissio onnittelee Suomea ohjelman hyvästä edistymisestä.

Minna Uusimäki maa- ja metsätalousministeriöstä kertoi ohjelman hallintoviranomaisen ajankohtaiset kuulumiset. Ohjelma on edennyt hyvin ja hankkeita on rahoitettu tasaiseen tahtiin sekä määräaikaissa että jatkuvissa hakumenettelyissä. Kevään määräaikaissa hauissa oli teemoina mm. kalastuksen energiasiiirtymä ja kalojen hyvinvointi. ELY-keskukset ovat korjanneet hankkeiden tulositikaattoritietoja käymällä kaikki rahoitetut hankkeet läpi, mikä on parantanut tietojen luotettavuutta huomattavasti. Laajennetut suhteutetut menettelyt on otettu käyttöön. Hyrrä-järjestelmä toimii hyvin ja takaisinperintään ja varmennuksiin liittyviä osioita on kehitetty. EMKVR-viranomaisille ja kalaleadereille suunnatut koulutuspäivät järjestettiin syksyllä 2024 kolmena teams-tilaisuutena.

Keskustelussa nousivat esiin eläinten hyvinvointia, ennallistamistoimenpiteitä ja energiatehokkuuden lisäämistä koskevat toimet. Hyvinvointiin ja ennallistamiseen liittyviä hankkeita voidaan rahoittaa ja ne ovat olleet teemoina määräaikaissa hakumenettelyissä. Energiatehokkuuden osalta maa- ja metsätalousministeriö on laatinut toimeksiannon Luonnonvarakeskukselle kalatalouden energiasiiirtymän tiekartan laatimisesta. Tiekartassa on tarkasteltu lyhyen aikavälin tavoitteita, kuten energiansäästömahdollisuuksia, sekä pitkän aikavälin tavoitteita, kuten korvaavia polttoaineita. Suomi järjestää marraskuussa kalatalouden energiasiiirtymään liittyvän seminaarin, jossa pyritään tiivistämään pohjoismaista yhteistyötä. EMKVR:n osalta haasteena on tiukka EU-sääntely, jonka mukaan

rahoitusta voidaan suunnata lähinnä olemassa olevien moottoreiden vaihtamiseen. Pilottihankkeita on vaikea rahoittaa. Asiasta käydään vuoropuhelua komission kanssa ja pyritään siihen, että tulevaisuudessa energiasiirtymää voitaisiin tukea rahoitusvälineiden ja TKI-toimien avulla.

Komissio kiitti Suomea indikaattoritietojen korjaamisesta ja muistutti tiedottamisveloitteen tärkeydestä.

Merkittiin tiedoksi.

6. Innovaatio-ohjelmien edistyminen

Timo Halonen maa- ja metsätalousministeriöstä kertoi innovaatio-ohjelmien edistymisestä. Innovaatio-ohjelmat on Suomen EMKVR-ohjelmassa tunnustettu strategisesti tärkeiksi toimiksi. Ohjelmat ovat jatkoa EMKR-kauden vastaaville ohjelmille. EMKVR-kaudella kilpaillun rahoituksen osuutta on lisätty, ohjelmien välistä koordinaatiota ja viestintää on parannettu ja toiminnan ketteryyttä ja avoimuutta on kasvatettu vuosittain päivitettävän kehittämissuunnitelman avulla. Kaikki ohjelmat ovat käynnistyneet ja niiden työpaketeista löytyy tietoa rahaston verkkosivuilta. Ensimmäisen vaiheen rahoituspäätöksiin on sidottu yhteensä noin 6 miljoonaa euroa ja hankkeet päättyvät 2026 kesäkuussa. Ohjelmat laativat väliraportin ensimmäisen vaiheen tuloksista ja ehdotuksen 2026–2028 suunnitelmaksi. Toisen vaiheen rahoitukseen on varattu 3 miljoonaa euroa. EMKVR:n arviointisuunnitelmassa on ollut optio innovaatio-ohjelmien erillisarvioinnista, mutta maa- ja metsätalousministeriö arvioi, että tällaisen erillisen arvioinnin teettäminen ei ole tarpeen, vaan innovaatio-ohjelmia arvioidaan osana EMKVR-ohjelman jatkuvaa arviointia.

Komission edustajat totesivat, että Suomessa on otettu vakavasti toimialan uudistumistarpeet ja pyritti tukemaan niitä. Myös ympäristökestävyyden ja jäsenmaiden yhteistyön tukeminen on tärkeää.

Keskustelussa pohdittiin kalankasvatuksen kasvumahdollisuuksia, yritysten osallistumisen tärkeyttä innovaatiotoiminnassa sekä ympäristökunnostusten vaikuttavuuden seuraamista. Kunnostusten osalta toivottiin, että ympäristöohjelmassa voitaisiin keskitetysti seurata kunnostusten tuloksia ja kerätä tietoa eri kunnostustapojen toimivuudesta. Ennallistamiskohteiden priorisointi on haastavaa, ja siihen toivottiin hallinnonalojen yhteistyön lisäämistä.

Merkittiin tiedoksi.

7. Rahoitusvälineet ja setelimallit

Antony Starr maa- ja metsätalousministeriöstä kertoi rahoitusvälineistä ja setelimalleista. Rahoitusvälineessä otetaan ensi vaiheessa käyttöön vakuusinstrumentti. Tuensaaja voi hakea pankista lainaa ja hakea sille ELY-keskuksesta EMKVR-vakuutta. Vakuuden voi myös yhdistää suoriin avustuksiin. Rahoitusvälineeseen ollaan varaamassa neljä miljoonaa euroa ja se on suunnattu kalatalouden pk-yrityksille. Vakuudet on tavoitteena ottaa käyttöön vuoden 2026 alkupuolella. Toisena uutena kokonaisuutena ollaan ottamassa käyttöön setelimalleja eli innovaatioaseteliä, aloittavan kalastajan seteleitä sekä ympäristökunnostusseteliä. Ne on tavoitteena saada käyttöön kesäkuussa.

Komission edustaja totesi, että setelityyppiset tuet ovat olleet suosittuja muissa jäsenmaissa. Vakuudessa tärkeä arvo on mahdollisuus saada yksityistä lainarahoitusta alan toimijoille, jolloin saadaan vipuvaikutusta.

Merkittiin tiedoksi.

8. Ohjelman arviointi ja ennakointi

Kaija Saarni Luonnonvarakeskuksesta esitteli EMKVR:n arvioinnin ja ennakkoinnin tilannetta. Kalatalouden toimintaympäristö on ollut haastava koronan, Ukrainan sodan ja inflaation vuoksi. Lisäksi Itämeren tilanne ja kalakantojen tilan vaihtelu tuovat huolta. Vesiviljelyssä tuotannon muutokset ovat olleet vähäisiä ja tuotantomuotojen kannattavuuden erot ovat edelleen suuria.

Keskustelussa esitettyä analyysia markkinatilanteesta pidettiin osuvana. Keskusteltiin vientimahdollisuuksien kehittämisestä ja Itämeren kalakantojen tilasta, sisävesien kalakantojen potentiaalista sekä huoltovarmuuskäytännöistä.

Merkittiin tiedoksi.

9. Horisontaalisten mahdollistavien edellytysten täyttyminen

Antony Starr kertoi horisontaalisista mahdollistavista edellytyksistä ja niiden täyttymisestä. Mahdollistavien edellytysten täyttyminen on arvioitu Suomen EMKVR-ohjelmassa, mutta seurantakomitean tehtävänä on seurata niiden täyttymistä myös ohjelmakauden aikana. Mahdollistaviin edellytyksiin on kiinnitetty erityistä huomiota rahoituspäätöksissä ja hanketarkastuksissa ja niitä on käsitelty viranomaisten koulutuspäivillä syksyllä 2024. Oikeusasiamieheltä, tasa-arvovaltuutetulta ja yhdenvertaisuusvaltuutetulta on varmistettu, että heille ei ole raportoitu EMKVR:ään liittyviä havaintoja.

Merkittiin tiedoksi.

10. EMKVR:n viestintäsuunnitelma vuodelle 2025

Saana Tarhanen maa- ja metsätalousministeriöstä esitteli EMKVR:n viestintäsuunnitelman kuluvalle vuodelle. Viestinnän keskeiset painopisteet vuonna 2025 ovat uudet rahoitustuotteet eli setelimallit ja rahoitusvälineet, määräaikaiset hakumenettelyt, rahoitetuista hankkeista ja tuloksista kertominen sekä tuensaajien viestintävelvoitteen tukeminen. Hallintoviranomainen on pyytänyt komissiolta tulintaohjeita joihinkin tuensaajien viestintävelvoitetta koskeviin yksityiskohtiin.

Merkittiin tiedoksi.

11. DG Maren ajankohtaiset asiat

Komissio antoi tilannekatsauksen yhteisen kalastuspolitiikan arvioinnista. Arviointi antaa komission mukaan hyvän pohjan tehdä tietoon perustuvia päätöksiä siitä, miten politiikkaa olisi tarkoituksenmukaista jatkaa. Julkinen kuuleminen käynnistettiin 27.1.2025 ja se kesti 21.4.2025 saakka, ja 364 vastausta saatiin eri sidosryhmiltä, asiantuntijoilta ja kansalaisilta. YKP:n arviointiraporttia – komission yksiköiden valmisteluasiakirjaa – odotetaan vuoden 2026 alussa.

Komissio kertoi, että monivuotiseen rahoituskehikseen on tulossa muutoksia verrattuna aiempaan ja rahastojen määrä vähenee. EMKVR on ollut pieni rahasto, mutta sen vaikuttavuus on ollut kokonsa nähden suurta. Olisi tärkeää, että jäsenmaat ottaisivat tämän huomioon uuden rahastokauden valmistelussa. Tällä hetkellä näyttää siltä, että EMKVR:n yhteisesti hallinnoitu osuus sisällytetään yhdessä muiden sektoreiden kanssa niin sanottuihin kansallisesti ennalta allokoituihin kirjekuoriin. Kalataloussektori saa jatkossakin EU-rahoitusta, mutta on ennen aikaista sanoa, tuleeko sille erillinen korvamerkitty rahoitus.

Itämeri on komissiolle jatkossakin tärkeä teema, ja komissio valmistelee laajaa Oceans pact -politiikka-aloitetta, joka esitellään kolmannessa YK:n valtamerikonferenssissa kesäkuussa. Komission mukaan aloitteella pyritään edistämään laajempaa, yhdenmukaista ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa valtamerien hallintaan kaikilla aloilla, mukaan lukien sisäiset ja ulkoiset politiikat.

Merkittiin tiedoksi.

12. Muiden rahastojen ajankohtaiset asiat

Maaseuturahaston ajankohtaiskatsaus toimitetaan kirjallisena Tiimeriin.

Merkittiin tiedoksi.

13. Muut asiat

Ei muita asioita.

14. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous järjestetään keväällä 2026. Ajankohta ja paikka tarkentuvat myöhemmin.

Merkittiin tiedoksi.

15. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12.42.

Merkittiin tiedoksi.